

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye, Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/954)

T. C.
Başvekkâlet
K. D. Müdürlüğü
Sayı : 6/589

23 - II - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Üsküdar ve Kadıköy Türk Anonim su şirketi imtiyazile tesisatının satın alınmasına dair olan mukavelenin tasdiki hakkında Nafia vekillîğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe ve ilişiği mukavelenamerle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Üsküdar ve Kadıköy Su şirketi imtiyazile tesisatının satın alınmasına dair kanun lâyihasının esbabı mucibesi

1 — İmtiyazın kısaca tarihçesi ve geçirdiği tadilât:

Göksu vadisinde bendler tesisile toplayacağı yağmur sularını makine ile terfi ederek Kandilli ve Erenköy (dahil) hududlarına kadar bilcümle mahallere su tevzi ve icra etmek üzere 65 sene müddetle Karabet Sıvacıryana 17 teşrinievvel 1304 tarihinde bir imtiyaz verilmişti. İşbu imtiyaza müsteniden teşekkül eden şirketle 7 haziran 1330 da akdedilen müzeyyel mukavelename mucibince imtiyaz hududu Kanlıcaaya ve Maltepeye kadar genişletildikten başka imtiyaz müddeti 99 seneye iblağ edilmiş ve satın alma tarihi de 9 temmuz 1330 tarihinden itibaren 25 sene sonra başlamak üzere kabul edilmiştir.

1923 ve 1924 senelerinde akdedilen itilâfnameler mucibince Göksudaki bendlerin tevsi ve süzme havuzlarının inşası için şirkete 300 bin liralık istikraz salâhiyeti verilmiş ve 99 seneden ibaret imtiyaz müddeti 85 seneye indirilmiştir.

1927 senesinde akdolunan bir itilâfname ile de maktu su satış tarifesi yerine kömür fiyatı, amele ücretleri, tevsiata sarfedilen mebalîğ ve su istihlakâtı esası üzerinden bir tarife formülü kabul edilmiştir.

Şirketle en son olarak 21 eylül 1932 tarihinde imzalanmış olan munzam mukavelename ile ağır olan mubayaa şartları ilga edilmiş, halka tevzi edilecek suların Sıhhiye vekâletinin tanzim edeceği talimat dairesinde tasfiyesi ve esas imtiyaz mukavalesinde derpiş edilmiş olan suların halisiyet ve safiyetinin her zaman için temini teyid edilmiş ve bu maksadla filitrelerin ve şebekenin islah ve takviye ameliyatı masraflarına % 8 faiz verilmesi ve inşaat masraflarının 15 senede itfa edilmek üzere tarife formülüne idhali kabul edilmiştir.

Aynı zamanda 85 seneden ibaret olan imtiyaz müddeti 75 seneye indirilmiştir.

Tadilâtı hulûsa edilen işbu mukavelename ve itilâfnamelere göre 75 seneye indirilebilen imtiyaz müddeti 1962 de bitmektedir. Ve satın alma hakkı da 1939 da hulûl etmektedir.

Hükümü baki kalan raşa maddesine göre son beş senelik safi hâsılatın vasatisine on yedi sene müddetle % 1 ilâve edilerek imtiyaz sonuna kadar şirkete senelik taksit olarak ödenmesi icab eder.

2 — Şirket imtiyaz ve tesisatının satın alınmasına saik olan sebebler:

Mukavelenamelerin geçirdiği tadilat dolayısıyla imtiyaz müddetlerinin uzatılması, sermaye ve tarifenin çoğaltılması, ve ileride ayrıca şebekenin ıslah ve takviyesi için ihtiyar edilecek masraflara % 8 faiz ilâvesile mecmununun 15 senede itfası için tarifelerin yükseltilmesi gibi mühim menfaat ve tavizler şirkete verilmiş olmasına rağmen şirket kurulduğu tarihtenberi bol ve temiz su tevzii gibi esaslı vecibelerini yerine getirmemiş ve daima halkın şikâyetlerini ve hoşnutsuzluğunu celbeylemiştir.

Şirketin tatbik eylediği yüksek tarifeler memleketin iktisadî şartlarile kabili telif görülememesinden dolayı şirketçe ameleyle verilen ve tarife formülüne giren ücretlerin İstanbul belediyesince işletilmekte olan Terkos su tesisatındaki ameleyle kıyas ettirilerek suretile tarifelerin bir miktar indirilmesi cihetine gidilmiş ve aynı zamanda mukavelenin emirettiği sıhhi evsafa suyun verilmesi için icab eden tasfiye ıslahatına ve şebekenin takviyesine başlanması lüzumu katî surette şirketten talep edilmiş ve aksi takdirde mukavelelerin bu babdaki müeyyidelerinin tatbik olunacağı şirkete ihtar ve tebliğ olunmuştur.

Yapılan ihtar üzerine şirket; gerçe filtre tesisatına ve şebekenin ıslah ve tevsiine aid bazı projeler vekâlete tevdi etmiş ve fakat bu tesisat için ihtiyar edilecek masraflara % 8 faiz ve % 10 gayri melhuz karşılığı ve ayrıca Parisdeki fennî mürakabe için bir meblâğın tanınması ve bu maksadla tarifenin çoğaltılması gibi bir takım metalib ve mülâhazalar serdederek yine talil yolunu tutmuş ve halkın sıhhatını tehdid eden vaziyete karşı mukavele ile mecbur bulunduğu âcil tedbirleri almakta imtina etmiştir.

Esasen yüksek olan tarifelerin indirilmesi cihetine gidilmiş olduğundan tarifeye müessir olacak yeni masrafların kabulüne imkân görülmedi ve aynı zamanda teşkil edilen bir komisyon marifetile şirketin bilcümle hesapları ve muamelâtı teftiş ettirilerek şirketin muhasebe kayıtlarında bir takım yolsuzlukları ve mukavelelere aedmi riayeti tesbit edildi.

Mukavelelerin tesbit ettiği vecibelerin yerine getirilmesi ve bilhassa halka temiz ve bol su verilmesi hakkındaki katî talebimiz ve tarifelerin tezyidine imkân bulunmadığı yolundaki son tebligatımız üzerine şirket kendiliğinden vekâlete müracaat ederek 1939 senesinde hulfül edecek olan raşa müddetinden evvel tesisatının Hükümetçe satın alınmasını tahhiri olarak teklif etmiştir.

Vekâletimiz bir taraftan tarifelerin indirilmesini düşünürken diğer taraftan filtrasyon tesisatı ve şebeke ıslahatı dolayısıyla yapılacak masrafların tarifeyi yeniden yükselteceğini görerek şirketin satma teklifini esas itibarile kabul etmiş ve şirketle müzakereye girişmiştir.

Şirketin raşa maddesine istinaden serdeylettiği ilk teklifi 29 sene müddetle senevi 109 bin lira olmuştur. Bundan maada yine mukavelenin maddei mahsusasına dayanarak mütemmim ameliatın itfa edilmemiş kısmını teşkil eden (46 500) lira mikdarında bir meblâğ da talep eylemiştir. Yapıtılan tedkikat üzerine şirketin tesisatı muakveleye uygun bir vaziyette olmadığı beyan edilerek bu ilk teklifi reddedilmiş ve ancak kendisine verilecek taksitlerin gayrisafi hasılatın işletme masrafları şebekenin tevsi ve ıslahına sarfedeceğimiz meblâğ çıktıktan sonra geriye kalan bir mikdara müsavi olabileceği bildirilmiş ve yapılan hesablara nazaran 20 sene müddetle verilecek taksitlerin yirmi bin lirayı aşmasına imkân görülemediği şirkete bildirilmiştir. Şirket murahhasları işbu talebimizi kabul edemeyeceklerini beyan ederek hissedarlarla temas etmek üzere avdet etmişler ve bilâhare müzakereye tekrar başlayarak taksit mikdarlarını ilk tekliflerinin yüzde ellisine indirmişlerdir.

Satın alınacak müessesenin malî vaziyeti göz önünde tutularak şirkete son ve katî olarak 10 sene müddetle senevi 40 bin liralık taksit verileceği bildirilmiş ve pek üzücü müzakerelerden sonra şirket vekâletinin bu teklifini kabul ederek hazırlanan bağlı satın alma mukavelesini imza etmiştir.

Satın alınacak müessesenin 1580 numaralı belediyeler kanununun 157 nci maddesi mucibince İstanbul belediyesine devri lâzımgeldiği nazarı itibare almarak satın alma mukavelesinin Nafra vekâleti ile İstanbul belediyesi ve şirket arasında akid ve teati edilmesi muvafık görülmüştür. Bu sebeble müzakerelerde ve mukavelenin imzasında İstanbul belediyesi de iştirak ettirilmiştir.

Satın alma bedelinin katı miktarının tesbitinden evvel İstanbul belediyesine yaptırılan kıymet takdirine göre yalnız boru şebekesinin kıymeti 450 - 500 bin lira arasında bulunmuştur. On sene de senevi 40 bin lira taksit olarak şirkete tediye edilecek olan 400 bin lira bedel % 5 faiz hesabına 308 bin liralık bir resülmale tekabül eder. Bu itibarla ödenecek bedel ehven görülmüştür.

Şirketin son beş senelik safi hasılatı vasatı 78 bin liradır. Müessese belediyeye intikal edince müdüriyet, idare meclisi ve sair müteferrika masrafları olmayacağından safi hasılat miktarının 90 bin liraya çıkacağı muhtemel görülmektedir. Binaenaleyh 40 bin liralık taksitler ödenikten sonra bakiye kalacak safi hasılat suyun temizlenmesi için yapılacak filtrelere ve tesisatın ıslahına sarfedilebilecektir.

3 — Satın alma mukavelesinin tasdikına dair kanunun esaslı hükümlerine gelince :

2189 sayılı kanuna müsteniden imtiyaz ve tesisatı satın alınmış olan Terkos Su şirketinin idaresi 2226 numaral kanunla İstanbul belediyesine bağlı Sular idaresine devredilmiştir.

Şehirde bilûmum su işletme ve tevziat işlerinin belediyenin vazifeleri arasına idhal edilmesi gerek kanunî icablar ve gerekse tasarruf bakımından lüzumlu görüldüğünden bu defa satın alınan Üsküdar ve Kadıköy su tesisatının da mezkûr idare tarafından idare edilmesi maksadile kanunun 3 ncu maddesi tedvin edilmiştir.

Şirketin satın alınmasına saik olan başlıca sebep; halka bol ve temiz su verilmemesidir. Bu hususun temini için müstacelen filtre tesisatının ve bunu müteakib şebekenin ıslah ve takviyesi esas tutulduğundan işletmeden mütevellid hasılatın mutlak surette bu işlere tahsisi keyfiyeti kanunun 4 ncu maddesinde sarahaten kaydedilmiştir.

Fevkalâde ahval ve şerait tahtında taksitleri karşılayacak hasılat temin edilemediği takdirde dahi taksitlerin belediye tarafından ödenmesi lâzımdır. 4 ncu maddenin son fıkrası bu hususu temin edecektir.

Bir idare tarafından işletilecek olan Anadolu ve Rumeli cihetlerindeki suların tevzi ve satış tarifelerinde vahdet temin eylemek ve abonelerle Sular idaresi arasındaki bileümle münasebatı tanzim etmek üzere bir talimatnamenin ihzarı ve 2443 numaralı nafra teşkilât kanununun 11 nci maddesine tevfikana Nafra vekâletince tasdikı kanunun 5 nci maddesile kabul edilmiştir.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 1/954
Karar No. 16

11 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi imtiyazile tesisatının satın alınmasına dair olan mukavelenin tasdikı hakkında Nafra vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesile birlikte gönderildiğini bildiren Başvekâletin 23 şubat 1938 tarih ve 6/589 sayılı tezkeresi encümenimize havale buyurulmuş olmakla Dahiliye ve Nafra vekâletleri mümessillerinin de buldukları 9 - III - 1938 tarihindeki toplantıda okundu ve bağlı lâyiha hakkında konuşuldu.

Âmme hizmetlerinin; sırf menfaat temini gayesile teşekkül etmiş şirketler tarafından icrasına peyderpey nihayet verilerek bunların halkın menafiline uygun bir şekilde ifa edecek olan Devlet müesseselerine gördürmek yolundaki esas prensibe tevfikana bu defa da Üsküdar ve Kadıköy su şirketi imtiyazının muvafık şeraitle satın alınması encümenimizce memnuniyetle karşılanmıştır.

İmtiyazı satın alınmış ve infisaha mahkûm bulunmuş olan bir şirketin imtiyaznamesi hükümlerini yaşatmaktan sa icab eden hükümleri

bu lâyhaya dercetmek daha muvafık görüldüğünden lâyihanın üçüncü maddesinin son fıkrası ona göre yazılmış ve beşinci maddede bu fikre tevfikân tadil olunmuştur.

Encümenimizin tadilatını havi lâyihanın Ulu Heyete arzolanmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmasına karar verilmiştir.

Da. E. Reisi R. V. M. M. Kâ.
Tekirdağ Çanakkale
C. Ubadın Ş. Yaşın

Antalya Burdur Bursa
R. Kaplan H. Onaran F. Güvendi-en
Çoruh Çorum Erzurum
Atıf Tüzün Kemal Alpars N. Elgin
Erzurum İstanbul Kaş
Zeki Soydemir Ş. A. Ögel E. Özoğuz
Malatya Mardin Sivas
Emrullah Barkan Edib Ergin V. R. Seviğ
Sivas Zonguldak
S. Görkey Rifat Vardar

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Esas No. 1/954
Karar No. 9

18 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi imtiyazile tesisatının satın alınmasına dair olan mukavelenin tasdikı hakkında Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 19 - I - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatası Hükümet mümessili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu:

Hükümetin esbabı mucibesinde tafsilen izah olunduğu üzere Göksu vadisinde bendler tesisile toplanacak suların Kandilli ve Erenköy hududları dahilindeki mahallerin su ihtiyaçlarını temin için elli sene evvel bir imtiyaz verilmiştir. Bu imtiyaza müsteniden teşekkül eden şirketle muhtelif tarihlerde müzeyyel mukaveleler akd olunmuştur. Esas ve müzeyyel mukavelelerin sarıh hükümlerine rağmen şirket kurulduğu tarihten beri halka bol ve temiz su tevzii gibi esaslı vecibelerini yerine getirememiş ve halkın bihakkın şikâyet ve hoşnudsuzluğunu celbeylemiş ve şebekenin icab eden ıslahat ve tevsiatı için lâzımgelen teşebbüsleri de alamamıştır. Amme hizmetlerinin yolu ile ve hakkile yapılmasını hedef tutan Hükümetimiz şirketle başladığı müzakereler neticesinde imtiyazile tesisatının satın alınmasında mutabık kalarak bu yolda bir mukavele tanzim etmiştir.

Meseleyi tetkik eden encümenimiz mukavelenin iyi şartlarla ve millî menfaatlerimize uygun olarak yapıldığını görmüş olduğundan mukave-

lenin tasdikı hakkındaki kanun lâyihasını memnuniyetle kabul etmiştir.

Üçüncü madde, Dahiliye encümenince tadilen kabul edilen «Bu işletme işinin gerek iptidai tesisatı ve gerek tesisatının tevsiatı için hariften getirilecek malzeme gümrük resminden muafıtır» ibaresini iltibas ve tereddüde mahal verecek şekilde gördüğünden fıkranın «İstanbul Belediyesi sular idaresinin Kadıköy su tesisatının tevsiii için celbedeceği bileümle malzeme, makine alât ve ve edevat gümrük resminden muafıtır» şeklinde olmasını daha muvafık bulmuştur.

Lâyiha havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Na. En. Rs.	M. M.	Kâtib
Erzincan	Kayseri	Manisa
A. Samih İltter	A. H. Kalaç	Osman
Afyon K.	Afyon K.	Blâzığ
M. Gönenç	Cemal Akçın	F. Z. Çiyiltepe
Eskişehir	Eskişehir	İçel
A. Özdemir	O. Işın	H. Saydam
İzmir	Isparta	Karş
S. Epikmen	H. Özdamar	B. Öngören
Kastamonu	Kastamonu	Malatya
V. İzbudak	Sami Erkman	Vaşaf
Tokad		Samsun
Gl. S. Üke		Dr. A. Sirel

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 87
Esas No. 1/954

29 - III - 1938

Yüksek Reisliğe

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim Su şirketi imtiyazile tesisatının satın alınması hakkındaki mukavelenin tasdikına dair olub Başvekâletin 23 - II - 1938 tarih ve 6/589 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Dahiliye ve Nafia encümenleri mazbataları ile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Nafia ve Maliye vekâletlerince gönderilen müdürler hazır buldukları halde okundu ve konuşuldu :

Bir taraftan Nafia vekâletile İstanbul Belediyesi ve diğer taraftan Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim Su şirketi arasında münakid ve mezkûr şirketin imtiyaz ve tesisatının, bedeli İstanbul Belediyesince verilmek üzere, satın alınmasını temin eden mukavelenin tasdikı maksadile işbu lâyihanın sevk edildiği mucib sebeplerin tedkikinden ve alınan şifahî izahattan anlaşılması ve encümenimiz lâyihayı esas itibarile muvafık görmüştür.

Hükûmetin esbabı mucibesinde izah edildiği veçhile son tadilâtla imtiyaz müddeti 1962 senesinde hitam bulacak olan bu imtiyaz ve tesisatın mübayaası mukavele ahkâmı dairesinde icra edildiği takdirde mübayaanın ancak 1939 dan itibaren icrası ve satın alma tarihinden mukavelenin hitamına kadar senede 109 000 lira derecesinde bir para verilmesi icab ederdi. Ancak Şirket mukavelesinin uhdesine tahmil ettiği vazai fi tam ve kâmil olarak ifa edememesi neticesi olarak Hükûmet ve belediye ile Şirket arasında bir satın alma müzakeresi başlamış ve bir çok safahattan sonra tesisatın hali hazır kıymetine de uygun olarak her sene kırk bin lira ödemek üzere bütün tesisat ve imtiyazın 400 000 lira bedelle mübayaası kararlaştırılmış ve bu suretle mevud tesisatın ıslah ve ikmal için icab eden tedbirlerin alınmasına ve bedelinin de belediyece kendi hasılatından ödenmesine imkân temin olunmuştur.

Lâyihanın maddelerine gelince: Hükûmetin

de mutabık olduğu Nafia encümeni metni müzakereye esas tutulmuş ve mukavelenin tasdikına dair olan birinci madde aynen kabul edilmiştir.

İkinci madde mukavelenin damga resminden istisnasma ve bu mukavele ile belediyenin üzerine aldığı harç ve rüsumun affine dair olub bunların da şirketin belediyeye devir ve ferağ edeceği gayrimenkullerin tapu harçlarından ibaret olduğu ve mikdarı takriben 3500 lira bulunduğu ifade edilmiş ve emsaline de muvafık bulunmuş olmak sebebiyle aynen kabul edilmiştir.

İstanbul belediyesine bağlı olmak ve terkos sularının işletme işleriyle uğraşmak üzere teşkil edilen İstanbul sular idaresi hakkındaki 2226 sayılı kanun hükümlerinin bu sular hakkında da tabii ise de bu cihetin maddede tasrihi faydalı görülmüş ve bunu temin eden Nafia encümeninin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü madde; sular idaresinin Kadıköy ve Üsküdardan temin edeceği varidat fazlasının başka yere sarfına mahal vermemek ve mezkûr mntakada muktazi ıslahata hasrını temin etmek maksadile teklif edildiğinden kezalik kabul edilmiştir.

Beşinci madde; Nafia vekâletinin İstanbul su tarifelerindeki murakabe şeklini tasrih etmek itibarile faydalı görülmüştür.

Bu suretle aynen kabul edilen lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	Bu işde M. M.	Kâtib
Burdur	Trabzon	İstanbul
M. Ş. Özkan	S. Day	F. Öymen
Balıkesir	Çorum	Gazi Anteb
E. Adakan	E. S. Akgöl	A. H. Ayerdem
Gümüşane	Malatya	Maraş
D. Sakarya	Ö. Taner	A. Tiridoğlu
Muş	Mardin	Yozgad
Ş. Çiloğlu	R. Erten	S. İçöz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim Su şirketi imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair mukavele nin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim Su şirketi imtiyaz ve tesisatının satın alınması hakkında 17- - VI - 1937 tarihinde Nafia vekillliği ile İstanbul Belediyesi ve Şirket mu rahhasları tarafından imza edilmiş olan bağlı mukavelename tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu satın alma mukavelenamesi damga resimlerinden muaf olduğu gibi bu mukavelename ile belediyenin tesviyesini üzerine aldığı resim ve harçlar af edilmiştir.

MADDE 3 — Üsküdar ve Kadıköy sularının işletme işlerini İstanbul Sular idaresi 2226 numaralı kanun hükümleri dairesinde idare eder. Bu idare Üsküdar ve Kadıköy Su şirketinin hâiz olduğu hak ve imtiyazlardan istifade eder.

MADDE 4 — Üsküdar ve Kadıköy ve havalisi su tesisatının işletmesinden temin edilecek olan hâsıllattan işletme masrafları ve taksit bedelleri tamamen ödendikten sonra fazla kalan hâsılat tesisatın ıslah ve tevsiine sarfolunur. Ancak hâsılatın elde edilememesi Şirkete verilecek taksitlerin ödenmemesine sebep olamaz.

MADDE 5 — Anadolu ve Rumeli cihetinde su tevzi ve satışına müteallik hükümleri ihtiva etmek üzere bir sene içerisinde talimatname tanzim ve Nafia vekâletinin tasdikile tatbik olunur. Bu talimatnamenin tatbikine kadar Terkos suları tevziatı hakkındaki talimat dahilinde muamele yürütülür.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden mu teberdir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair mukavele nin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu satın alma mukavelenamesi damga resimlerinden muaf olduğu gibi bu mukavelename ile belediyenin tesviyesini üzerine aldığı resim ve harçlar da affedilmiştir.

MADDE 3 — Üsküdar ve Kadıköy sularının işletme işlerini İstanbul Sular idaresi 2226 numaralı kanun hükümleri dairesinde idare eder.

Bu işletme işinin gerek ibtidaî tesisatı ve gerek tesisatının tevsiatı için hariçten getirilecek malzeme gümrük rüsumundan muaftır.

MADDE 4 — Üsküdar ve Kadıköy ve havalisi su tesisatının işletilmesinden temin edilecek olan hasıllattan işletme masrafları ve taksit bedelleri İstanbul belediyesince tamamen ödendikten sonra fazla kalan mebalîğ tesisatın ıslah ve tevsiine sarfolunur.

Ancak hasılatın kifayetsizliği şirkete verilecek taksitlerin ödenmemesine sebep teşkil etmez.

MADDE 5 — Anadolu ve Rumeli cihetinde su tevzi satışına müteallik usul ve esaslarla tarifeler bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene içinde İstanbul umumî meclisince tesbit ve Nafia vekâletince tasdik olunarak tatbik olunur.

Bu muamelenin ifasına kadar terkos suları tevziatı hakkında cari usul ve esaslar dairesinde hareket edilir.

MADDE 6 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

NAFIA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair mukavelelerin tasdiki hakkında kanun lâyhası

MADDE 1 — Dahiliye encümeninin birinci maddesi aynen

MADDE 2 — Dahiliye encümeninin ikinci maddesi aynen

MADDE 3 — Üsküdar ve Kadıköy sularının işletme işlerini İstanbul Sular idaresi 2226 numaralı kanun hükümleri dairesinde idare eder. İstanbul belediyesi Sular idaresinin Kadıköy su tesisatının tevsi için celbedeceği bircümle malzeme, makine, alât ve edevat gümrük resminden muafır.

MADDE 4 — Dahiliye encümeninin dördüncü maddesi aynen

MADDE 5 — Dahiliye encümeninin beşinci maddesi aynen

MADDE 6 — Dahiliye encümeninin altıncı maddesi aynen

Hü.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icaraya Dahiliye, Maliye, Nafia vekilleri memurdur.

19 - I - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>C. Bayar</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V. ve Zr. V. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>Ş. Kesebir</i>
<i>S. İ. M. V.</i>	<i>G. İ. V.</i>	
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>Rana Tarhan</i>	

Da. E.

MADDE 7 — Bu kanunun hükümlerini icaraya Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve İn-hisarlar vekilleri memurdur.

Na. E.

MADDE 7 — Dahiliye encümeninin yedinci maddesi aynen

ÜSKÜDAR VE KADIKÖY TÜRK ANONİM SU ŞİRKETİNİN İMTİYAZILE TESİSATININ SATIN ALMA MUKAVELESİ

Bir taraftan mukavele metninde kısaca (Hükümet) diye gösterilen ve Nafia vekili ve Afyon Karahisar mebusu Ali Çetinkaya tarafından temsil olunan :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

İle yine mukavele metninde kısaca (Belediye) diye gösterilen ve Ziya Erdem tarafından temsil olunan :

İstanbul belediyesi

Diğer taraftan mukavele metninde (Şirket) diye gösterilen ve bu husustaki salâhiyetine istinaden İsmail Hakrı Eldem tarafından temsil olunan :

Üsküdar ve Kadıköy Türk anonim su şirketi

Arasında aşağıda yazılı hükümler dairesinde mukavele aktedilmiştir :

Madde — 1

Şirketin devir ve temlik ettiği hak ve mallar

Şirket,

A - 17 teşrinievvel 1304 tarihli imtiyaz mukavele ve şartnamesile sonradan Hükümetle akdeylediği zeyil mukavele ve itilâfnamelerle inşa ve tesis etmiş olduğu Göksu bendi ile Budakdere su kanalını, isale tesisatını, su şebekesini, tevzi borularını, vana ve yangın musluklarını ve terfi fabrikasını orada mevcut (muattal dahi olsa) bütün makinelerini, teşrih ve tasfiye havuzlarıyla su depolarını mağaza ve tamirat fabrika ve atelyelerile bunlarda mevcut makine, alât, edevat ve yedeklerini, sularm terfi ve tevzii işlerine müteallik bütün alât ve edevatı, bütün binalarını ve bu binalarla idare merkezinde mevcut ve bağlı envanterde yazılı müstamel ve gayrimüstamel her türlü alât, edevat ve mobilya eşyasını, şirketin uhdesinde bulunan bütün arsaları, her türlü nakil vasıtalarını, hulâsa 1 kânunusani 1937 tarihinde mevcut olup gerek doğrudan doğruya şirket namına ve gerek şirkete izafeten muvazaa suretile başka şahıslar namına mukayyed bulunan menkul ve gayrimenkul bütün mallarını,

B - İmtiyaz akidlerinden doğan asli ve ferî her türlü hak ve menfaatlerini.

Aşağıda yazılı hükümler dairesinde ve 1 temmuz 1937 tarihinden muteber olmak üzere belediyeye her türlü düyun, taahhüd ve vecibelerden ari olarak bu mukavelenin imzası tarihindeki hal ve vaziyetleriyle devir ve temlik eder.

Üçüncü şahıslara karşı haklar ve borçlar

1 temmuz 1937 tarihine kadar şirketin yaptığı bütün akid ve fiillerden doğan hakları borçlar ve mesuliyetler tamamen şirkete aiddir.

Ancak 1 temmuz 1937 tarihinden önce şirket tarafından yapılab da hükümleri bu tarihten sonraya sari olan ve bu mukaveleye bağlı listede gösterilen akidler, eskisi gibi meri kalacak ve bu akidlerden 1 temmuz 1937 tarihinden önce doğan hak ve borçlar şirkete ve bu tarihten sonra doğacak hak ve borçlar dahi belediyece istimal ve ifa olunacaktır.

Şirketin 30 haziran 1937 akşamına kadar aboneler nezdinde tahakkuk edecek alacakları:

- 1) 1937 senesinin ilk altı aylığına aid alacaklar,
- 2) 1937 senesinden evvelki zamanlara aid alacaklar,

olmak üzere iki kısma ayrılacak ve belediye birinci kısma dahil ve usul ve mevzuatına uygun olarak tahakkuk etmiş ve evrakı da devir ve teslim edilmiş alacakları 1937 senesi sonuna kadar şirkete tediye edecektir.

İkinci kısma dahil alacaklardan 1938 senesi haziranı sonuna kadar belediyenin tahsil edileceği miktarları keza şirkete tediye edecek ve her iki kısma aid tediyelerden % 5 tahsil ücreti alacaktır.

1 temmuz 1938 tarihinden itibaren ikinci kısım matlubattan yapılabilecek her türlü tahsilâtı şirket, belediye lehine terketmeyi kabul etmiştir.

Şirket 1 temmuz 1937 tarihinden sonraki zamanlara aid olmak üzere abonelerinden tahsil etmiş olduğu mebalığı belediyeye vereceği gibi keza abonelerinden almış olduğu bütün depozito paralarını - sahiblerinin isimlerini havi ve 2999 numaralı bankalar kanununun 41 nci maddesine uygun şekilde tanzim edilmiş defterle beraber - nakden ve tamamen belediyeye devir ve teslim edecektir.

Bu mukavename mucibince gerek şirketin belediyeye ve gerek belediyenin şirkete tesviye etmeleri lâzımgelen mebalığ hakkındaki hesabat devir tarihi olan 1 temmuz 1937 den itibaren altı ay zarfında rüyet ve katedilecektir.

Bu hesabat neticesinde şirketin borcu tahakkuk ettiği takdirde bu borç şirkete ödenecek senelik taksitlerden beşer bin liralık tevkifat icrası suretile tesviye edilecektir.

Ancak bu suretle tevkif edilen miktarlar şirketin belediyeye borçlu kaldığı miktarı karşılamayacak olursa şirkete verilecek son taksitlerden belediyenin bakiyei matlubu tamamen tevkif edilir.

Gerek belediye ve gerekse şirket, hesabatın rüyeti neticesinde tahakkuk edecek matlubları dolayısıyla birbirlerinden faiz talep edemezler. Şayed belediyenin 1 temmuz 1937 tarihinden evvel abone olmuş kişilerin avans akçelerinden bankalar kanunu mucibince Maliye vekâleti emrine Cumhuriyet Merkez bankasına tediye edeceği mebalığ ile alakası kesilen abonelere reddedeceği avans akçeleri yekünü bir senede (5 000) beş bin lirayı tecavüz eylediği takdirde işbu fazla mebalığ dahi şirkete o sene ödenecek taksitten tevkif edilecektir.

Teslim edilecek evrak ve vesikalar

Şirket, işletme işlerinin istilzam ettiği bütün kayıtları ve abonelere aid cari hesap ve depozito defterleriyle 1 temmuz 1937 tarihinde meri olan veya munkazi olup da henüz teeddid edilmemiş olan mukavenamelelerini, abone ve kontör listelerini, istihlâk istatistiklerini, şebeke ve tesisatına aid bütün plân ve haritalarını, menkul ve gayrimenkul mallarına aid envanterlerini, tesisat ve abonelerle alakadar bilûmum hesaplarını, ve gerek şirket ve gerek şirkete izafeten şahıslar namına mukayyed ve tasarrufa müteallik her nevi vesika kayd ve defterleri 1 temmuz 1937 tarihinde belediyeye mazbata mukabilinde teslim edecektir.

Bundan başka Şirket gerek kendi ve gerekse kendisine izafetle başka şahıslar namına kayidli

gayrimenkulle aid tapu kayıtlarının belediye namına tescili için icab eden taksitleri vermek üzere belediyenin gösterdiği bir zati, en çok 1 ağustos 1937 tarihine kadar salâhiyeti kâmile ile tevkiil edecektir.

Madde — 4

Resim, vergi ve masraflar

Bu mukavele mucibince belediyeye devir ve temlik olunan gayrimenkullerin intikal ve tesciline aid masraflarla bu mukavenenin tâbi bulunduğu damga resimleri belediyeye aiddir.

Ancak bu mukavele mucibince şirkete verilecek senelik taksitlerin makbuz pulları şirkete aid olacaktır.

Yine bu mukaveleyle göre şirkete aid bulunan mebalîğ 17 teşrinievvel 1304 tarihli imtiyaz mukavelesinin (11) nci maddesi mucibince kemağan her türlü vergilerden muaf olacaktır.

Madde — 5

Tediye

Birinci madde mucibince belediyeye devir ve temlik olunan hak ve malların ve tesisatın bedeli olmak üzere belediye maktuan (400 000) dört yüz bin türk lirası şirkete tediye edecektir. İşbu mebalîğ beheri (40 000) kırk bin türk lirasından ibaret senelik 10 müsavi taksitte şirketin Türkiyede göstereceği bir bankaya ve şirket nam ve hesabına ödenecektir.

Birinci taksitin vadesi 30 haziran 1938 dir. Diğer taksitler her senenin haziranın sonuncu günü ödenecektir.

Yukarıda zikredilen senelik taksitlerle bu mukavele mucibince şirketin matlubu olarak tahakkuk edecek her türlü mebalîğın memleket haricine çıkarılması hususunda emsaline nazaran dun bir muamele yapılmayacağını Hükümet taahhüd eder.

Madde — 6

Şirketin depolarında mevcud kömür ve yağ

1 temmuz 1937 tarihinde şirketin depolarında mevcud olup sırf işletme için ihzar etmiş olduğu kömür ve yağ malzemesinin faturalarına göre kıymeti tesbit edilerek tutarı belediye tarafından şirkete ayrıca tediye edilecektir.

Madde — 7

Türkiyedeki hâmiller

Şirket esham ve tahvilâtına ve bunların kuponlarına Türkiye haricinde tediye edeceği mebalîğ Türkiye'deki hâmillere de aynı tarihlerde ve aynı cins para ve mikdarlar üzerinden İstanbulda tediyeye vazedecek ve Türkiye'deki hâmillere vereceği bu paraları tediye tarihindeki İstanbul Borsa raiyi üzerinden türk lirası olarak ödeyecektir.

Madde — 8

Devir ve temlikten hariç kalanlar

Şirketin kasa mevcudlarıyla bankalardaki mevcudları ve cüzdanını teşkil eden esham ve kıymetlerle bu mukavele mucibince tahakkuk edecek alacakları tamamen şirketin malı olarak kalacaktır.

Madde — 9

Vekâletin 25 - I - 1937 tarih ve 242/959 numara ile tasfiye tesisatının icrası için vermiş olduğu emir muuibince şirketin yapmağa başladığı ameliyeye mukavenenin akdini müteakib nihayet verile-

cek ve bu müddet zarfında şirketçe usulü veçhile sarfedilen mebalîğ. evrakı müşbitesinin ibrazı üzerine Belediye tarafından ödenecektir. Şukadar ki işbu masarif faiz ve masarifi umumiye hisselerini ihtiva etmiyecek ve ancak hakiki tediyelerden ibaret olacaktır.

Madde — 10

İbra

Her üç âkid imtiyaz mukavele, şartname ve zeyillerinden doğan hak ve vecibelerle her türlü iddia ve mutalebelerden birbirlerini mütekabilen ibra ederler.

Şukadar ki, şirketin vergi ve resimlerin asıllarından olan borçları ile belediyeye 1936 senesi aidatının tamamından ve 1937 senesi ilk altı aylığı aidatından olan borçları ve şirketle evkaf ve hususî idare arasında dermeyan edilebilecek metalib ve müddeiyat bu ibradan istisna edilmiştir.

Şirket faaliyetinin devam ettiği müddetçe tediyatından kanunen tevkif ve Hazineye vermekle mükellef bulunduğu her türlü vergileri muntazaman ödemeye devam edecek ve yalnız yapılan tedkikat neticesinde Maliye vekâleti tarafından tebeyyün ettirilmiş olub şirketçe itiraz edilen vergi ve resimlerin asılları Maliye vekâletinin alâkadar memurları tarafından yapılacak tebliğat üzerine şirket nam ve hesabına ve şirketin alacağı ilk taksitten tevkif edilmek üzere belediyeye 1937 malî senesi nihayetine kadar ödenecektir.

Madde — 11

Mukavelenin tasdikı

İşbu mukavelename, bir taraftan Hükümetçe Büyük Millet Meclisinin ve diğer taraftan şirketçe şirket hissedarları umumî heyetinin tasdikına arz edilecektir.

A. Çetinkaya

17 - VI - 1937 Ankara
İsmail Hakkı Eldem
Z. Erdem